

Utlåtande Rotel V (Dnr KS 2019/1935)

Reinvesteringsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023 - genomförandebeslut

Framställan från trafiknämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Trafiknämnden medges rätt att genomföra reinvesteringsåtgärder för gatuytor med tillhörande anordningar till en investeringsutgift om 480 mnkr under perioden 2020-2023.
2. Utgifterna för år 2020 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2021.

Föredragande borgarrådet Daniel Helldén anför följande.

Ärendet

Trafiknämnden är stadens väghållare av det kommunala vägnätet, som bland annat innefattar cirka 2 500 km körbana och 3 000 km cykel- och gångbana. För att skydda stadens befintliga anläggningar och deras funktion arbetar staden med reinvesteringar. Som reinvesteringar betraktas upprustning/utbyte av anläggningar som får oförändrad funktion, men förnyad livslängd. Upprustningarna innebär en kvalitetshöjning och motverkar samtidigt ökade driftskostnader.

I detta reinvesteringsprogram fokuserar trafiknämnden på att förbättra trafiksäkerheten och kvaliteten för gång-, cykel- och kollektivtrafikanter enligt stadens framkomlighetsstrategi.

Reinvesteringsprogrammet som redovisas i detta ärende omfattar en budget om 480 mnkr fördelat på fyra år, vilket ger 120 mnkr per år. Av dessa 120 mnkr avser 20 mnkr oförutsedda reinvesteringssåtgärder.

Beredning

Ärendet har initierats av trafiknämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att trafiknämndens planer på att genomföra åtgärder för att förbättra standarden på gatuytorna och tillhörande anordningar i hela Stockholm är i linje med nämndens uppdrag och stadens övergripande strategier.

Mina synpunkter

Staden växer kraftigt och det betyder även att befintliga områden förändras. De omfattande investeringar som nu genomförs för fler bostäder, utökad service och satsningar för bättre trafiklösningar förutsätter en reinvesteringstrategi som svarar upp emot den utveckling som sker. Att Stockholm har ett väl fungerande transportsystem är en grundläggande förutsättning för staden och dess invånare. Det är trafiknämnden, i egenskap av väghållare, som är ansvarig för att tillse att kvaliteten på gatunätet och tillhörande anordningar upprätthålls.

Trafiknämndens arbete med reinvesteringssåtgärder ger ett helhetsperspektiv på stadens behov de kommande åren och möjliggör en långsiktig investeringsplanering. Reinvesteringssåtgärder som redovisas i detta ärende omfattar en budget om 480 mnkr fördelat på fyra år, vilket ger 120 mnkr per år. Ambitionsnivån ökar märkbart i och med detta beslut som omfattar 120 mnkr per år i fyra år jämfört med 82,5 per år under sex i år i det tidigare reinvesteringssåtgärdsprogrammet mellan 2012-2018. Av dessa medel avser 20 mnkr oförutsedda reinvesteringssåtgärder som trafiknämnden har för avsikt att genomföra under förutsättning att utrymme finns i budget för respektive år. Detta skapar en större flexibilitet i trafiknämndens arbete.

Med ett systematiskt underhåll finns förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomi. Nämnden bedöms ha goda möjligheter att tillgodogöra sig de ekonomiska fördelar som reinvesteringarna ger upphov till, bland annat i form av minskade akuta underhållsinsatser.

Det eftersatta underhållet är omfattande, det framtida behovet av funktion och hållbarhet för stadens anläggningar blir än mer omfattande. Stadens framkomlighetsstrategi påtalar behovet av att styra om resande från bil till gång-, cykel- och kollektivtrafik och cykelplanen innebär en kraftfull utbyggnad av cykelbanenätet, samt stärkt drift och underhåll av befintligt nät.

I stort sett alla reinvesteringsåtgärder som kontoret utför inom detta reinvesteringsprogram ökar trafiksäkerheten för alla eller någon av de prioriterade trafikantgrupperna. Trafiksäkerheten har varit den högst prioriterade faktorn när programmet tagits fram.

I detta reinvesteringsprogram fokuserar kontoret även på att förbättra trafiksäkerheten och kvaliteten för gång-, cykel- och kollektivtrafikanter enligt stadens framkomlighetsstrategi samt motverka ökade kostnader för drift och akut underhåll.

Hur stadens gator underhålls har betydelse både för hur trygg, tillgänglig och trafiksäker staden upplevs. Upplevelsen av trygghet kan öka på platser som är både hela och rena, så också upplevelsen av att det finns någon som bryr sig om och tar hand om den gemensamma stadsmiljön.

I alla reinvesteringsprojekt, där så är möjligt, genomförs tillgänglighetsåtgärder. I varje enskilt projekt ses tillgängligheten över och ett aktivt beslut fattas utifrån platsens förutsättningar. Genom reinvesteringarna ökar därmed tillgängligheten succesivt över hela staden.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Behov efter inventering
3. Nuvärdesberäkning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Karin Wanngård, Emilia Bjuggren och Jan Valeskog (alla S) enligt följande.

Vi välkomnar de åtgärder som beskrivs i ärendet om Reinvesteringsprogram för gatuytor. De är mycket efterlängtrade för att både minska skaderiskerna och underlätta framkomligheten för stadens gående och cyklister. Vi ser därför fram emot att dessa åtgärder svarar mot, och kan generera återkoppling på, många av de sedan tidigare inrapporterade fel och brister som stadens medborgare har lämnat in genom Tyck till-tjänsten. Detta vore en välkommen bekräftelse för alla de som tar sig tid att rapportera in brister, som skulle kunna stärka förtroendet för systemet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Trafiknämnden medges rätt att genomföra reinvesteringsåtgärder för gatuytor med tillhörande anordningar till en investeringsutgift om 480 mnkr under perioden 2020-2023.
2. Utgifterna för år 2020 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2021.

Stockholm den 5 februari 2020

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Daniel Helldén

Mats Larsson

Särskilt uttalande gjordes av Karin Wanngård, Jan Valeskog och Emilia Bjuggren (alla S) och Rashid Mohammed (V) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av Peter Wallmark (SD) enligt följande.

Att majoriteten nu avsätter resurser för underhåll av stadens gator är något vi välkomnar. Bristerna har varit stora och potthålen har tillåtits bli fler och större. Dock anser Sverigedemokraterna att underhållet ska präglas av långsiktighet, inte av panikåtgärder och plötsliga insikter. Hinder i framkomlighet som bottnar i bristande underhållsplaner är också samhällsekonomiskt förkastliga. Oplanerade trafikstopp är både dyra när de uppstår och kostar mer att åtgärda, än om de vore planerade.

Inventering av behovet ska ske regelbundet och vara framåtsyftande så att skador på egendom och person i största möjliga mån kan undvikas. Trafiknämnden ska prioritera underhåll och utveckling av befintliga gator före anläggandet av nya cykelvägar för att säkerställa framkomligheten för alla trafikslag.

Ersätтарыttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Trafiknämnden är stadens väghållare av det kommunala vägnätet, som bland annat innefattar cirka 2 500 km körbana och 3 000 km cykel- och gångbana. För att skydda stadens befintliga anläggningar och deras funktion arbetar staden med reinvesteringar. Som reinvesteringar betraktas upprustning/utbyte av anläggningar som får oförändrad funktion, men förnyad livslängd. Upprustningarna innebär en kvalitetshöjning och motverkar samtidigt ökade driftskostnader.

I detta reinvesteringsprogram fokuserar kontoret på att förbättra trafiksäkerheten och kvaliteten för gång-, cykel- och kollektivtrafikanter enligt stadens framkomlighetsstrategi.

Reinvesteringsprogrammet som redovisas i detta ärende omfattar en budget om 480 mnkr fördelat på fyra år, vilket ger 120 mnkr per år. Av dessa 120 mnkr avser 20 mnkr oförutsedda reinvesteringsåtgärder.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 december 2019 följande.

1. Trafiknämnden godkänner för sin del genomförandebeslutet och föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslaget till genomförande av reinvesteringsåtgärder för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023, och att trafiknämnden medges rätt att genomföra projektet till en investeringsutgift om 480 mnkr
2. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Mustonen m.fl. (V) och Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mads Lundgaard (SD), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Malin Ericson (Fi) som instämmer i särskilt uttalande från Maria Mustonen m.fl. (V) och Jan Valeskog m.fl. (S).

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Trafiknämnden är stadens väghållare av det kommunala vägnätet, som bland annat innefattar cirka 2 500 km körbana och 3 000 km cykel- och gångbana.

För att skydda stadens befintliga anläggningar och deras funktion arbetar staden med reinvesteringar. Som reinvesteringar betraktas upprustning/utbyte av anläggningar som får oförändrad funktion, men förnyad livslängd. Detta kan till exempel vara utbyte av beläggning så som asfalt, betongplattor eller utbyte av kantsten. Ibland kan en anläggning få en annan teknisk lösning i samband med reinvestering. Den långsiktiga målsättningen med reinvesteringar är att motverka det successivt ökande akuta underhållsbehovet.

Den 15 december 2010 antog kommunfullmäktige en drift- och underhållsstrategi för trafiknämndens väghållning. Syftet med strategin är att tydliggöra behovet av långsiktighet och systematik, för att säkra en stadig och driftekonomiskt hållbar drift- och underhållsplanering för stadens miljöer och anläggningar genom att satsa på reinvesteringar och öka deras andel av investeringsbudgeten.

Under åren 2012-2018 genomfördes ett reinvesteringssprogram för gatuytor och tillhörande anordningar till en total utgift om 495,4 mnkr.

Den 11 juni 2018 togs inriktningsbeslut i kommunfullmäktige gällande ett nytt reinvesteringssprogram för gatuytor med tillhörande anordningar för åren 2019-2023 till en beräknad investeringsutgift om 550 mnkr.

Den 14 februari 2019 togs genomförandebeslut i trafiknämnden gällande arbetsprogram för gatuytor med tillhörande anordningar för år 2019 till en beräknad investeringsutgift om 100 mnkr.

Genomförandebeslut för 2019 års arbetsprogram togs i kommunfullmäktige den 6 maj 2019.

Separata reinvesteringssprogram och beslut

Förslaget till genomförandebeslut berör inte reinvestering i park, eftersom detta ingår inom stadsdelsförvaltningarnas ansvar. Vad gäller de kommuncentrala parkerna (Berzelii Park, Kungsträdgården, Strömparterren, Norra Bantorget, Årstafältet och Järvafältet), som ingår i nämndens ansvar, tas ombyggnationer och reinvesteringssbehov upp som särskilda ärenden, och inryms inom trafiknämndens investeringsbudget.

Reinvesteringar som uppgår till betydligt större summor, såsom reinvesteringar av trafikleder och industriområden, tas upp som egna ärenden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret. Samråd har skett med stadsledningskontoret den 22 oktober 2019.

Mål och syfte

Styr- och strategidokument

Stockholms är en stad i tillväxt, med kraftig befolkningsökning, ökad exploatering och förtätning i bebyggelse och övrig infrastruktur. Trafikkontoret ser en finansiering för att långsiktigt säkra underhåll av stadens anläggningar som en

förutsättning för att realisera denna vision. De omfattande investeringar som nu genomförs för fler bostäder, utökad service och satsningar för bättre trafiklösningar förutsätter en reinvesteringsstrategi som svarar upp emot den tillväxt som sker.

Det eftersatta underhållet är omfattande, det framtida behovet av funktion och hållbarhet för stadens anläggningar blir än mer omfattande. Stadens framkomlighetsstrategi påtalar behovet av att styra om resande från bil till gång-, cykel- och kollektivtrafik och cykelplanen innebär en kraftfull utbyggnad av cykelbanenätet, samt stärkt drift- och underhåll av befintligt nät.

Ökad befolkning, fler trafikrörelser och tätare bebyggelse innebär direkta och omfattande påfrestningar, och därmed kostnadsökningar, på stadens anläggningar. Detta har varit vägledande för behovsprioritering, för samordning med andra aktörer samt för åtgärdsprogrammets genomförande.

I detta reinvesteringsprogram fokuserar kontoret på att förbättra trafiksäkerheten och kvaliteten för gång-, cykel- och kollektivtrafikanter enligt stadens framkomlighetsstrategi samt motverka ökade kostnader för drift och akut underhåll.

Projekt mål

Upprustning av stadens gatuytor och utbyte av anläggningar är nödvändigt för att säkerställa befintliga anläggningars funktion. Upprustningarna innebär en kvalitetshöjning och motverkar samtidigt ökade driftskostnader.

Omfattning och avgränsningar

Reinvesteringsprogrammet omfattar en budget om 580 mnkr, varav 480 mnkr redovisas i detta ärende.

Under 2019 har kontoret inventerat behovet av reinvesteringar runt om i staden. Behovet är stort och allt kan inte åtgärdas på en gång, varför kontoret har tagit fram prioriteringsgrunder som presenteras nedan. Utifrån dessa har kontoret prioriterat bland de möjliga åtgärderna för att få ut mesta möjliga nytta för investerade medel.

Prioritering i rangordning	Beskrivning
1. Trafiksäkerhet	Kantsten, lutningar på gångbanor, potthål, sprickbildningar, kantstenssänkningar (tillgänglighet), spårbildningar
2. Förbättrad kvalitet/Minskade driftskostnader	Potthål, spårbildningar, sprickbildningar, buller- och vibrationsområden, busshållplatser, gamla schakter
3. Framkomlighet kollektivtrafiken	Spårbildningar, sprickbildningar, potthål, spår i gata (spårvagn/tvårbana)
4. Framkomlighet gångtrafik	Spårbildningar, tillgänglighet, lutningar på gångbanor, trasig beläggning, trädrötter, gångstråk, skola
5. Framkomlighet cykel i blandtrafik	Spårbildningar, sprickbildningar, potthål,

Tabell 1, prioriteringsgrunder för reinvesteringar

Område	Antal projekt	Utgift
Spånga-Tensta, Hässelby-Vällingby	30	44 362 500 kr
Bromma, Rinkeby-Kista	21	50 000 000 kr
Kungsholmen	21	41 045 000 kr
Norrmalm	19	45 996 000 kr
Västra Söderort	17	57 100 000 kr
Södermalm	23	55 904 000 kr
Östermalm	29	50 125 000 kr
Östra Söderort	31	48 800 000 kr
Ofördelat		74 667 500 kr
Räcken och portaler		12 000 000 kr
Totalt	191	480 000 000 kr

Tabell 2, föreslagna projekt utifrån prioritering.

Samtliga planerade reinvesteringsprojekt finns listade i bilaga 1.

I inriktningsbeslut för reinvestering av gatuytor med tillhörande anordningar som beslutades i kommunfullmäktige den 11 juni 2018 ingick reinvesteringar av träd och små platser och torg. Dessa har nu lyfts ut från reinvesteringsprogram för gator med tillhörande anordningar och kommer att planeras och redovisas i ett separat program. På detta sätt renodlas reinvesteringsprogrammet för gator med tillhörande anordningar och reinvesteringar av träd och små platser och torg synliggörs i kontorets budget på ett tydligare sätt.

I kontorets investeringsbudget inryms programmet för små platser och torg med 14 mnkr år 2020 och 30 mnkr fr o m år 2021, samt programmet för träd med 25 mnkr per år, varav 10 mnkr avsätts till återplantering.

Att reinvesteringsprogram för gatuytor nu har renodlats innebär bl.a. att kontoret planerar för åtgärder på flera gator än vad som angivits i inriktningsbeslutet upp till en planeringsnivå om 120 mnkr.

Eftersom reinvesteringsprogrammet kommer att genomföras under flera år kan den årliga volymen variera.

Under 2018 ökade kostnaderna för akuta underhållet och till följd av detta tog nämnden den 23 maj 2019 beslut om reinvesteringsåtgärder för kollektivresenärer och gångtrafikanter om 25 mnkr. I ärendet redovisades att behovet av reinvestering på stadens gatuytor är större än vad som inrymts i det beslutade reinvesteringsprogrammet för 2019. För att undvika extra ärenden till nämnden, och med erfarenhet av de senaste årens milda vintrar med stora temperatursvängningar som orsakar hårt slitage på gatornas beläggning, avsätts 20 mnkr för de åtgärder på gator som inte kan förutses nu.

Förslaget till genomförandebeslut berör inte heller reinvestering i park, eftersom detta ingår inom stadsdelsförvaltningarnas ansvar. Vad gäller de kommuncentrala parkerna (Berzelii Park, Kungsträdgården, Strömparterren, Norra Bantorget, Årstafältet och Järvafältet) som ingår i nämndens ansvar, tas ombyggnationer och reinvesteringsbehov upp som särskilda ärenden, och inryms inom trafiknämndens investeringsbudget.

Projektorganisation

Reinvesteringsprogrammet kommer att bedrivas som ett investeringsprojekt över 50 mnkr enligt projekthandboken som följer kontorets projekthanteringsstrategi. SSIP kommer att användas som verktyg i projektet.

En projektorganisation kommer att tillsättas i samband med verksamhetsplaneringsarbetet inför 2020.

Beställare är avdelningschef på trafikkontorets stadsmiljöavdelning.

En styrgrupp och en huvudprojektledare kommer att tillsättas. Områdesansvariga gatuingenjörer på stadsmiljöavdelningen kommer utses som delprojektledare.

Konsekvenser

Trygghet och trafiksäkerhet

Hur stadens gator underhålls har betydelse både för hur trygg och hur trafiksäker staden upplevs. Upplevelsen av trygghet kan öka på platser som är både hela och rena, så också upplevelsen av att det finns någon som bryr sig om och tar hand om den gemensamma stadsmiljön.

I stort sett alla reinvesteringsåtgärder som kontoret utför inom detta reinvesteringsprogram ökar trafiksäkerheten för alla eller någon av de prioriterade trafikantgrupperna. Trafiksäkerheten har varit den högst prioriterade faktorn när programmet tagits fram.

Figur 1. Potthål och sprickbildningar

Förbättrad kvalitet/Minskade driftskostnader

Enstaka lagningar, så som exempelvis lagningar av potthål och sprickbildningar, eller enstaka justeringar av lösa gångbaneplattor belastar kontorets driftsbudget medan reinvesteringar belastar kontorets investeringsbudget. Detta gäller för alla ytor, vare sig det handlar om gångbana, cykelbana eller körbana.

Att anläggningarnas funktion säkerställs och trafiksäkerheten ökar leder också till en förbättrad vinterdrift. Hela och plana ytor, där det är enkelt för vinterväghållningsmaskiner att komma åt och där det är mindre risk för ansamlingar av vatten som sedan fryser till is och blir hala, ger förutsättningar för en bättre vinterdrift.

Genom att prioritera reinvesteringsåtgärder på gator där det är extra många potthål och sprickbildningar eller där extra svåra spårbildningar finns kan trafikkontoret minska driftskostnader för tillfälliga lagningar och åtgärder och samtidigt höja kvaliteten på gatorna.

Genom att göra reinvesteringar i gångbanor där gamla schakter har gått och där sättningar har bildats kan kontoret höja kvaliteten på gångbanorna och samtidigt minska driftskostnaderna för de tillfälliga åtgärderna som bland annat består i att rätta till lösa och ojämna gångbaneplattor.

Figur 2. Lösa gångbaneplattor

Busshållplatserna i staden är utsatta för ett hårt slitage i och med bussarnas start- och stannanderörelser. Dessa ytor beläggs därför ofta med ett hårdare material, cementstabiliserande betong, vid reinvestering. Detta ökar livslängden på anläggningen och minskar de tillfälliga åtgärderna och därmed driftskostnaderna.

Framkomlighet och trafiksäkerhet för kollektivtrafiken

Kollektivtrafikresenärer kan drabbas hårt om en gata har för många eller stora potthål eller sprickbildningar eftersom busstrafiken kan ställas in på grund av dessa. Trafikkontoret samarbetar med bussbolagen i dessa frågor och prioriterar lagningar på gator som trafikeras av kollektivtrafik. Spårbildningar i bussgator skapar en försämrad upplevelse och framkomlighet för kollektivtrafikresenärer, därför prioriterar kontoret åtgärder på dessa gator.

Figur 3. Potthål och gamla lagningar

Kontoret har en god kommunikation med bussbolagen och genomför akuta åtgärder när dessa uppstår, exempelvis efter en vinter med svår tjäle eller isbildningar som skadar beläggningen.

Detta är ett exempel på hur den budget för akuta åtgärder om 20 mnkr per år som är avsatt i reinvesteringsprogrammet kommer användas.

Reinvesteringar behöver göras på gator där trafiken skapar höga buller- och vibrationsnivåer. Höga bullernivåer är skadliga för hälsan och det finns riktlinjer som ska följas enligt plan- och bygglagen (PBL). Miljöförvaltningen har tagit fram stadens riktlinjer som kontoret följer. Höga vibrationer kan vara skadliga för fastigheter. För att minska buller och vibrationer kan exempelvis stenen i asfalten minskas i storlek.

Framkomlighet och trafiksäkerhet för gångtrafikanter

Om gångbanepplattor eller kantstenar utmed gångbanor saknas eller är trasiga är risken för att snubbla eller skada sig genom vrickningar, stukningar eller i värsta fall benbrott större än om gångbanepplattorna eller kantstenen är hel och sitter på sin rätta plats. Samma sak gäller för trädrötter som har letat sig upp genom asfalten eller orsakat skador och veck på asfalten.

Figur 4. Ojämn gångbana

Figur 5. Trasiga gångbaneplattor

Felaktiga lutningar på gångbanor kan leda till att vattensamlingar uppstår och på vintern riskerar dessa vattensamlingar att frysa med en ökad risk för halkskador för gångtrafikanter som följd. Felaktiga lutningar i form av för kraftiga lutningar kan å andra sidan leda till att exempelvis personer med funktionsnedsättning och äldre människor med rullator har svårt att ta sig fram på gångbanorna.

Trafikkontoret har under många år arbetat för att förbättra trafiksäkerheten och tillgängligheten för människor med funktionsnedsättningar i och med att sänka kantstenen vid övergångsställen. I alla reinvesteringsprojekt som genomförs, där så är möjligt, sänker kontoret kantstenen och genomför de tillgänglighetsåtgärder som kontoret har tagit fram som standard. I varje enskilt projekt ses tillgängligheten över och ett aktivt beslut fattas utifrån platsens förutsättningar och projektets totala budget. Genom reinvesteringarna ökar därmed tillgängligheten successivt över hela staden.

Figur 6. Tillfällig tillgänglighetsåtgärd samt pott hål

Pothål och sprickbildningar i asfalten är en trafiksäkerhetsrisk för flertalet trafikanter, där framför allt oskyddade trafikanter så som cyklister och gångtrafikanter har en högre utsatthet än bilister.

Spårbildningar i gator blir en särskild trafiksäkerhetsrisk för gångtrafikanter när de ska passera vid övergångsställen, för cyklister och för andra oskyddade trafikanter.

Framkomlighet och trafiksäkerhet för cykel i blandtrafik

Med cykel i blandtrafik menas sträckor som cyklister trafikerar men där det saknas cykelbana eller cykelfält.

Många av stadens mindre gator trafikerar av cyklister som är på väg från sin bostad till kollektivtrafik, skola eller arbete. Genom att genomföra reinvesteringar på dessa gator, så som exempelvis åtgärdande av spårbildningar, sprickbildningar och pott hål ökar både trafiksäkerheten och framkomligheten för stadens cyklister.

Figur 7. Spårbildningar

Figur 8. Potthål, sprickbildning och spårbildning

Räcken och portaler

I detta reinvesteringsprogram ingår även att byta ut trasiga räcken och portaler. Till detta kommer avsättas 3 mnkr per år.

Skräpkorgar och gatumöbler

I reinvesteringsprogrammet ingår också att byta ut skräpkorgar och gatumöbler till en summa om 1,2 mnkr per år.

Anpassningar och justeringar

Reinvesteringar behöver i vissa fall genomföras tidigare än planerat och arbeten av oförutsedd karaktär kan uppstå. Dessa arbeten gäller främst:

1. Slitage efter vintersäsonger med stora temperaturskillnader.
2. Exploateringar där de existerande vägarna får bära laster som gatan inte är byggd för.
3. De trafikomläggningar som sker till följd av alla de infrastruktursatsningar som görs i staden där trafiken leds om till gator som inte är kända i förväg och som inte är dimensionerade för denna belastning.
4. Trafikföringen disponeras om, exempelvis busstrafik som får ny sträckning.

Dessa typer av reinvesteringsåtgärder har en särskild avsatt budget om 20 mnkr per år inom reinvesteringsprogrammet.

Tidplan

Efter beslut i nämnden kommer detta ärende lämnas över till kommunfullmäktige att besluta om under första kvartalet 2020.

För arbetenas genomförande kommer befintliga årsentreprenörer användas och upphandlingen för dessa är redan klar.

I tjänsteutlåtande för inriktningsbeslut som beslutades i kommunfullmäktige 2018-06-11 beskrevs hur åtgärdsprogram och återrapportering ska ske till nämnd och kommunfullmäktige årligen. Efter samråd med stadsledningskontoret föreslår kontoret att de kvarstående åren (2020-2023) redovisas samlat.

Redovisningsärenden till trafiknämnden kommer ske årligen när de årliga arbetsprogrammen är klara. Detta beräknas ske under första kvartalet årligen efter genomförande.

Det föreslagna reinvesteringsprogrammet planeras vara avslutad år 2023 oavsett om de planerade medlen har förbrukats eller inte under den angivna perioden. För att säkerställa en oavbruten hög reinvesteringsnivå kommer planering för ett nytt reinvesteringsprogram att påbörjas i god tid för att kunna genomföras fr.o.m. år 2024.

Risikanaly

Reinvesteringsarbeten planeras så att begränsningarna i framkomligheten blir så små som möjligt. Genom samplanering av kontorets och andras arbeten kan det bli färre och mer kortvariga störningar.

Arbeten kan tidvis medföra bullerstörningar. Genom skyddsåtgärder och god information går det att motverka upplevda problem i omgivningen. Kontorets ambition är att den totala miljön ska vara förbättrad när arbetena blivit slutförda. Exempelvis ska en ökning av gång- och cykeltrafik stimuleras genom förbättrade gång- och cykelbanor.

Samordning med övriga arbeten i stadens gator, så som exempelvis de ledningsdragande bolagens arbeten, medför stor risk för att reinvesteringarna inte blir så samordnade som skulle behövas och/eller att de blir fördröjda jämfört med vad som vore önskvärt.

Kontoret har höjt ambitionen att styra till planerade tidssamordnade arbeten. Trafikkontoret har utifrån detta samordningsbehov tagit fram ett systemstöd, Gatuarbete samordnad projektplanering (GSP), för att förenkla och förbättra samordningen av de arbeten som sker i staden.

IT-systemstöd

I Budget 2020 har kontoret fått i uppdrag att i samband med beslut om investering och reinvesteringar skapa attraktiva vistelsemiljöer och analysera drift- och underhållskonsekvenserna samt upprätta och följa noggranna drift- och underhållsplaner för anläggningarna för att säkerställa en optimal förväntad livslängd.

Trafikkontoret saknar idag ett komplett anläggningsregister för gatu­anläggningar. Kontoret arbetar med att utveckla ett sådant anläggningsregister ”Gata”. Med ett komplett anläggningsregister kan en mer systematisk planering för gators upprustning göras och beräkningar kan på sikt göras med automatik på när upprustningarna förväntas behöva genomföras baserat bland annat på när gatan byggdes/rustades senast och den årliga dygnstrafiken.

För att säkerställa uppgifterna om reinvesteringarnas utförande registrerar kontoret dokumentationen från varje reinvesteringensåtgärd i stadens ärendehanteringssystem Public 360.

Ekonomi

Som beskrivits ovan godkände kommunfullmäktige i maj 2018 inriktningsbeslut för reinvestering­sprogram för gatuytor och tillhörande anordningar till en beräknad investeringsutgift om 550 mnkr. Enligt inriktningsbeslutet skulle åtgärdsprogram presenteras inför varje år. Efter samråd med stadsledningskontoret föreslår kontoret att de kvarstående åren (2020-2023) redovisas samlat.

Den preliminära årliga volymen föreslås uppgå till 120 mnkr, vilket innebär att totala utgiften för programmet beräknas till 580 mnkr, varav 480 mnkr redovisas i detta ärende. I den föreslagna volymen på 120 mnkr per år ingår 20 mnkr för åtgärder av oförutsedd karaktär som kan uppstå bl.a. till följd av vintersäsonger med stora temperaturskillnader. Preliminärt har dessa åtgärder inte inrymts inom budgeten, men trafikkontoret har för avsikt att genomföra dem om behovet uppstår och utrymme finns i budget respektive år.

Investeringarna kommer att aktiveras successivt från och med år 2021. Kapitalkostnaden, som beräknas till cirka 6,6 mnkr år 2021, ökar därefter till 26,1 mnkr år 2025, och minskar sedan med gjorda avskrivningar. Kapitalkostnaden är beräknad med en genomsnittlig avskrivningstid på 20 år och en intern ränta om 0,5 procent.

Kapitalkostnad (i mnkr)	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Avskrivningar	6,0	12,0	18,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0	24,0
Internränta	0,6	1,2	1,7	2,2	2,1	2,0	1,9	1,7	1,6
Summa kapitalkostnad	6,6	13,2	19,7	26,2	26,1	26,0	25,9	25,7	25,6

Figur 9. Fördelning av kapitalkostnader över tid

På grund av växande befolkning, förtätningar av staden, ökad trafikvolym och en allt åldrande infrastruktur ökar behov av förstärkta driftinsatser och akuta underhållsåtgärder i staden. Det föreslagna investeringsprogrammet syftar bl.a. till att motverka de ökade drift- och underhållskostnader. Enligt den förnyade inventeringen som har gjorts under 2019 kommer reinvesteringensbehovet enligt kontorets bedömning att vara fortsatt stort även efter det att det föreslagna reinvesteringensprogrammet har genomförts kommande år.

En nuvärdesberäkning har gjorts enligt stadens anvisningar. Beräkningen visar ett negativt nettonuvärde om 425,5 mnkr. Nuvärdesberäkningen redovisas i bilaga 2.

Jämställdhetsanalys

Som ett led i kontorets arbete med jämställdhetsintegrering är det viktigt att regelmässigt analysera de prioriteringar och den resursfördelning som görs utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Studier visar att skillnaderna mellan hur män och kvinnor reser i Stockholm är relativt små, och trenden är att de flesta skillnaderna minskar över tiden.

Jämställdhet i transportsystemet handlar inte om att mäns och kvinnors beteende ska vara lika, utan att båda könen ska ha samma möjligheter. Genom reinvesteringsåtgärder upprätthåller kontoret en god standard på stadens gångbanor och gator trafikerade av bussar, vilket både ökar tryggheten och upplevelsen av trygghet. Bristande underhåll, såsom dålig beläggning och gropar eller lösa plattor eller ojämnheter i beläggning på gångbanor påverkar medborgares trygghet och därmed val av resväg. Studier visar att kvinnor i högre utsträckning än män anpassar sina resor utifrån upplevelser av otrygghet. Reinvesteringar i föreslagna program kan därför ses som positiva ur ett jämställdhetsperspektiv, men utgör också exempel på god planering som gynnar alla individer och grupper i samhället.

Trafikkontorets förslag

Trafiknämnden godkänner för sin del förslag till genomförande och föreslår att kommunfullmäktige godkänner förslaget till genomförande av reinvesteringsåtgärder för gatuytor med tillhörande anordningar 2020-2023, och att trafiknämnden medges rätt att genomföra projektet till en investeringsutgift om 480 mnkr.

Beredning

Ärendet har initierats av trafiknämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 december 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadens investeringsstrategi, bilaga 3 i kommunfullmäktiges budget för 2020, anger att underhållsplaner och reinvesteringsprogram ska finnas som en del av stadens långsiktiga investeringsplanering för att säkerställa funktionen och bevara värdet på stadens anläggningar och byggnader.

Stadsledningskontoret konstaterar att trafiknämndens planer på att genomföra åtgärder för att förbättra standarden på gatuytorna och tillhörande anordningar i hela Stockholm är i linje med nämndens uppdrag och stadens övergripande strategier.

Trafiknämndens arbete med reinvesteringsprogram för planering av reinvesteringsåtgärder ger ett helhetsperspektiv på stadens behov de kommande åren och möjliggör en långsiktig investeringsplanering. Stadsledningskontoret anser att det är i linje med uppdragets långsiktiga karaktär att åtgärdsprogrammet omfattar de kvarstående åren (2020-2023) samlat. Med ett systematiskt underhåll finns förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomi. Nämnden bedöms ha goda möjligheter att tillgodogöra sig de ekonomiska fördelar som reinvesteringarna ger upphov till, bland annat i form av minskade akuta underhållsinsatser.

Stadsledningskontoret noterar att den totala utgiften för reinvesteringsprogrammet beräknas till 580 mnkr, vilket innebär en avvikelse om 30 mnkr jämfört med inriktningsbeslutet 2018. Stadsledningskontoret anser att avvikelsen är godtagbar i och med att programmet innehåller 20 mnkr per år för åtgärder av oförutsedd karaktär, som trafiknämnden har för avsikt att genomföra under förutsättning att utrymme finns i budget för respektive år.

Stadsledningskontoret konstaterar att det reinvesteringsbehov som trafiknämnden beskriver i många fall har sin grund i ett eftersatt underhåll. Stadsledningskontoret anser att nämndens arbete med reinvesteringsåtgärder, likväl som vid övriga investeringar, bör vara inriktat på att hitta de lösningar som är mest lönsamma för staden inberäknat kommande kostnader för drift- och underhåll.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att ge trafiknämnden rätt att genomföra reinvesteringsåtgärder för gatuytor med tillhörande anordningar till en investeringsutgift om 480 mnkr under perioden 2020-2023. Utgifterna för år 2020 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2021.

Reservationer m.m.

Trafiknämnden

Särskilt uttalande gjordes av Maria Mustonen m.fl. (V) och Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

Vi välkomnar de åtgärder som beskrivs i ärendet om Reinvesteringsprogram för gatuytor. De är mycket efterlängtrade för att både minska skaderisken och underlätta framkomligheten för stadens gående och cyklister. Vi ser därför fram emot att dessa åtgärder svarar mot, och kan generera återkoppling på, många av de sedan tidigare inrapporterade fel och brister som stadens medborgare har lämnat in genom Tyck till-tjänsten. Detta vore en välkommen bekräftelse för alla de som tar sig tid att rapportera in brister, som skulle kunna stärka förtroendet för systemet.

Särskilt uttalande gjordes av Mads Lundgaard (SD) enligt följande.

Det är glädjande att majoriteten nu försöker att laga de potthål som breder ut sig i stadens 2500 km långa vägnät men 120 miljoner kronor årligen är alldeles för lite pengar.

Hur har det då kunnat gå så långt med denna undlåtenhet att sköta stadens vägnät?

Det går att illustrera med ett annat ärende som var uppe på trafiknämnden den 19 juni. I det ärendet tog majoriteten bestående av M, MP, L, C och KD samt S och V ett beslut om att godkänna en kostnadsökning för utbyggnaden av cykelbanorna på Vasagatan med 57 miljoner till 109 miljoner kronor.

Besattheten av att förhindra framkomlighet för bilar och andra nyttofordon och istället bygga cykelbanor har under ledning av det miljöpartistiska trafikborgarrådet sedan han tillsattes 2014 varit vägledande. En besatthet som moderaterna och alliansen verkar dela som gav trafikborgarrådet förnyat förtroende 2018.

De finns numera bara ett parti i huvudstaden som inte tycker illa om bilister och tillväxt nämligen Sverigedemokraterna.